

Klimaforandringer skubber bøg og rødgran mod nord

Af Henriette Stevnhøj, Aarhus Universitet

De høje, slanke bøgetræer med mørkegrønne, tætte kroner – selve symbolet på den danske skov – kan være forsvundet fra landskabet ved næste århundredeskifte. I dag trives bøgen i løvskovszonen, der strækker sig fra Sydsverige til Nordfrankrig. Men i fremtiden vil bøgen – ligesom mange andre træarter – i stigende grad blive udsat for klimaforhold, der ligger uden for det, træarten kan trives under i dag.

Det viser et nyt globalt studie, ledet fra Aarhus Universitet og det nederlandske Wageningen Universitet. For bøg betyder det, at Danmark i fremtiden får varmere og tørrere somre, som minder om middelhavsklimaet – forhold, som bøgetræet har svært ved at klare.

Det fortæller Jens-Christian Svenning, professor i biologi og leder af Danmarks Grundforskningsfonds Center for Ecological Dynamics in a Novel Biosphere (ECONOVO) ved Aarhus Universitet. Han er en af forskerne bag ECONOVO-forskningsstudiet, som er offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift PNAS.

»Danmark ligger bedre end mange andre lande, men vi skal tænke os om, når vi planter nye skove. Det vil være en dårlig idé at plante for mange træer fra den kølige og fugtige del af klimazonen – såsom rødgran og bøg – fordi de kan få svært ved at trives. I stedet bør vi satse på en bred blanding af hjemmehørende arter – for eksempel eg, avnbøg, fugle-kirsebær og skovfyr – og arter, som i dag findes syd for Danmark, som ægte kastanje, valnød, tyrkisk hassel, frynse-eg og vild pære. I det hele taget er diversiteten det sikreste valg«, siger han.

Studiet kan bidrage med nyttig viden til implementeringen af den grønne trepartsaftale. En aftale, som blandt andet indebærer at erstatte dansk landbrugsjord med mere skov.

»Det er helt essentielt med et langsigtet perspektiv, når det gælder skovplantning, både til skovbrug og med biodiversitetsformål.

Foto: Colourbox

Man skal have øje for, at der er to perspektiver; at bidrage til at sikre træarterne og have velfungerende skove, både som økosystemer og som træplantager. Fremtidens klima skal i høj grad medtænkes, når der plantes nye træer«, siger han.

Skal have hjælp til at flytte sig

Forskerholdet har analyseret mere end 32.000 træarters nuværende udbredelse verden over og vurderet, hvordan de vil blive påvirket i takt med, at temperaturen stiger.

»Under realistisk klimascenarie vil 69 procent af arterne i mindst 10 procent af deres nuværende udbredelsesområde blive udsat for klimaforhold, der afviger markant fra hvad de lever med nogetsteds i dag«, siger Jens-Christian Svenning.

»Det ser vi allerede i Tyskland, hvor rødgran dør som følge af varme og tørke, der stresser træerne. Det gør dem sårbare over for sygdomme og angreb af skadedyr«, fortæller Jens-Christian Svenning.

Heldigvis vil der, ifølge forskerne, stadig være områder tilbage, hvor den enkelte træart vil kunne trives. Disse områder kaldes klimatiske tilflugtssteder og kan blive afgørende for træernes overlevelse.

Tidligere biodiversitetsstrategier har fokuseret på at udvide antallet af beskyttede naturområder. Men det er, ifølge Jens-Christian Svenning, tydeligvis ikke nok, hvis klimaet i disse områder ændrer sig, så arterne ikke længere kan overleve.

»For træer, som står på kanten af en klimazone, kan ændringen være katastrofal for flertallet af træerne, for eksempel hvis klimaet skifter fra middelhavsklima til ørkenzone, som det netop er i gang med i dele af Sydeuropa. Derfor skal vi tænke langsigtet og aktivt hjælpe træarter med at flytte sig – ellers risikerer vi store tab. Og samtidig må vi beskytte de skove, som ikke er under samme pres«, siger Jens-Christian Svenning.

Videnskabelig artikel: PNAS Vol. 122, No. 26/doi.org/10.1073/pnas.2420059122